

Conservació de flora i cànnabis

Sergi Massó¹ i Julià Molero²

¹BioC-GReB, Laboratori de Botànica, Facultat de Farmàcia, Universitat de Barcelona, Av. Joan XXIII s/n, 08028 Barcelona. sergimasso@gmail.com

²BioC-GReB, Laboratori de Botànica, Facultat de Farmàcia, Universitat de Barcelona, Av. Joan XXIII s/n, 08028 Barcelona. jmolero@ub.edu

Publicat *on-line*: 27 de setembre de 2012

Durant una campanya al Marroc de S. Massó, J. Molero i R. Vilatersana, aquest estiu, es van poder detectar evidències de l'efecte negatiu del cultiu de marihuana per a la conservació d'endemismes al Rif. Els expedicionaris ens en fan la crònica següent:

CAMPANYA DE RECOL·LECCIÓ AL MARROC 2012: EVIDÈNCIES DE L'EFECTE NEGATIU DEL CULTIU DE MARIHUANA PER A LA CONSERVACIÓ D'ALGUNES ESPÈCIES ENDÈMIQUES AL RIF OCCIDENTAL

Entre els dies 17 i 25 de juny de 2012, **Sergi Massó, Julià Molero i Roser Vilatersana** realitzaren una breu expedició al Marroc nord-occidental per a la recollida de mostres, principalment *Asteraceae*, per tal de portar endavant els estudis biosistemàtics i moleculars ja programats en diversos projectes que actualment s'estan desenvolupant al GReB. L'objectiu ha estat recollir mostres per a estudis de DNA, llavors i plecs d'herbari de determinats gèneres d'asteràcies (especialment *Cynara*, *Staehelina*, *Centaurea*, *Carduncellus*...), *Campanula*, *Euphorbia*, *Erodium* i altres, en un transecte per l'Atlas Mitjà i el Rif occidental, des de Marràqueix fins a Tànger.

Les jornades entre Azilal i Ifrane, a l'**Atlas Mitjà**, transcorregueren amb normalitat i evident productivitat, recollint especialment mostres dels gèneres *Centaurea*, *Staehelina* i *Cynara*, relativament freqüents i abundants en els seus habitats naturals, camps, erms i brolles. Les troballes i el nombre d'efectius col·lectats minvaven progressivament mentre avançàvem cap al Rif occidental, en direcció a Chefchaouen (Xauen), en part degut a la sequera pre-estival, un fenomen progressivament més freqüent, però també degut a altres fenòmens anòmals.

Una experiència inoblidable ha estat el pas obligat per **Issaguen** (l'antiga **Ketama**, que va veure com el rei Mohammed VI li canviava el nom per tal d'intentar, sense èxit, reactivar la regió) per enllaçar amb el Rif occidental. La zona de Ketama (dins la província d'Al-Hoceima/Alhucemas) és avui un centre de cultiu de marihuana i producció d'haixix del Marroc, aparentment fora de control de les autoritats. Aquesta ruta està en la actualitat totalment desaconsellada per al turisme tradicional per les molèsties i perills que representa, especialment en la conducció del vehicle propi, donat que es produeixen avançaments perillosíssims per potents cotxes dels traficants locals per tal de retenir el vehicle i oferir la venda d'estupefaents. Sorpren aquí l'absència total de la policia, agents de trànsit i controls, tan freqüents a la resta de carreteres del país.

De Ketama en direcció a Chefchaouen es multipliquen els paisatges ocupats pel monocultiu de marihuana, que desplacen en bona part els cultius de cereals tradicionals, no solament en els fons de les valls sinó també en pendents de poca o molta inclinació i de qualsevol orientació. No només substitueixen els antics cultius, també la vegetació natural de terrenys pedregosos i herbeis on es

refugien moltes plantes endèmiques o rares. Un del signants d'aquesta nota (Julià Molero) pot afirmar sense cap dubte que la extensió i abundància d'aquest cultius s'ha multiplicat substancialment en tot aquest territori des de les dècades de 1980 i 1990. D'alguna manera la marihuana sempre ha estat un cultiu permès en aquesta regió, però no pas amb l'extensió i producció actuals.

Djebel Tissouka, 1000 m. Vessants completament coberts de cultiu de cànnabis (Foto: J. Molero)

Un exemple concret es fàcilment constatable en l'ascensió al **Djebel Tissouka** des de Chefchaouen. Ja en els primers revolts fora de la vista directa del turista, a partir dels 1000 m i fins als 1600 m sovintegen els cultius més o menys extensius de marihuana en els llocs mes inversemblants. Però encara és més sorprenent que el cultiu s'hagi introduït dins el propi **Parc Nacional de Talassemtane**, un dels llocs més bonics i interessants de tot el Rif, per ser reserva quasi única de l'*Abies maroccana*, un parent molt pròxim de l'*Abies pinsapo*, i on el peu femení de *Cannabis sativa* var. *indica* pot ser fàcilment observable ascendint per la pista de Bab Taza a Talembote, especialment en l'estatge basal, entre 1100 i 1500 m.

Plantacions de kif al Djebel Tissouka, ocupant espais oberts i pedregosos, llaurats de manera precària (Foto: J. Molero)

Aquesta pot ser la causa molt probable de la desaparició en aquest indrets d'una de les plantes a recol·lectar, la *Cynara baetica* subsp. *maroccana*, citada d'antic per Font i Quer com abundant de les rodalies d'Ametrasse, en direcció a Ketama, en pendents pedregosos i herbeis una mica ruderalitzats pel bestiar i camps de cultiu de secà, avui desapareguda. Aquest hàbitats han estat substituïts actualment, en la seva major part, pel cultiu de la marihuana.

Esquerra: *Cynara baetica* subsp. *maroccana*, hàbitat i port (Foto: J. Molero). Dreta: *Cynara baetica* subsp. *maroccana*, detall del capítol (Foto: J. Molero)

La nostra recerca de la planta en tots aquests indrets ha estat totalment infructuosa. La mateixa actuació pot haver afectat altres plantes de la nostra recerca, com la *Campanula dichotoma*, *Leuzea conifera* (amb una ecologia molt diferent de la que presenta a la península Ibèrica) i de segur d'altres que no eren del nostre interès en aquest viatge. En general, es pot dir que el monocultiu de la marihuana en tota aquesta extensa zona, especialment rica en plantes poc freqüents, ha afectat greument al manteniment de la biodiversitat de plantes i animals, i ha tingut i tindrà un efecte molt negatiu a mig i llarg termini.

Vessants pedregosos sobre un torrent amb *Nerium oleander*, coberts de cultius de cànnabis, als contraforts del Djebel Tissouka (Foto: J. Molero)

Un exemple més de com l'activitat incontrolada de l'home pot afectar, particularment, la conservació de les espècies endèmiques o rares d'un territori.

Peu femení de marihuana (Foto: J. Molero)

Editat per: E. Aguilar

Citació recomanada: Massó, S. & Molero, J. 2012. *E-Opinió núm. 28: Conservació de flora i cànabis*. Portal de Biologia de la Conservació de plantes. Laboratori de Botànica, Facultat de Farmàcia, Universitat de Barcelona. URI: <http://hdl.handle.net/2445/32974>

Aquesta obra està subjecta a una llicència de [Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 Espanya de Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/)

